

Vergaderjaar 1999–2000

27 193 (R 1658)

Wijziging van de bepalingen ten aanzien van octrooigemachtigden in de Rijksoctrooiwet en de Rijksoctrooiwet 1995

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemeen

1. Inleiding

Reeds bij de totstandkoming van de Rijksoctrooiwet 1995 was duidelijk dat de daarin opgenomen regeling met betrekking tot octrooigemachtigden op termijn aanpassing zou behoeven. De bestaande regeling met betrekking tot octrooigemachtigden op grond van de Rijksoctrooiwet werd namelijk in de Rijksoctrooiwet 1995 mede van toepassing verklaard ten aanzien van het uitoefenen van het beroep van gemachtigde ten overstaan van het Bureau voor de Industriële Eigendom (hierna: het bureau). Aangezien de Rijksoctrooiwet op termijn zal worden ingetrokken, kon dit niet anders dan een tijdelijke constructie zijn. In de memorie van toelichting op de Rijksoctrooiwet 1995 (kamerstukken II 1991/92, 22 604 (R1435), nr. 3, blz. 23) was dan ook ten aanzien van artikel 22 vermeld: «De opzet van artikel 22 heeft tot gevolg dat deze bepaling dient te worden gewijzigd op het moment dat de Rijksoctrooiwet wordt ingetrokken. Alsdan zal in het licht van de dan bestaande situatie worden gezien op welke wijze de regeling van het beroep van octrooigemachtigde in de nieuwe wet vorm dient te krijgen.»

Artikel 102 van de Rijksoctrooiwet 1995 bepaalt dat octrooiaanvragen die zijn ingediend vóór de inwerkingtreding van deze wet, worden afgehandeld op grond van de Rijksoctrooiwet. Op octrooiaanvragen ingediend na de inwerkingtreding van de Rijksoctrooiwet 1995 is uitsluitend het bij en krachtens die wet bepaalde van toepassing. Afhandeling van de vóór de inwerkingtreding van de Rijksoctrooiwet 1995 ter behandeling zijnde circa 8500 aanvragen op basis van de Rijksoctrooiwet zal zeker nog een aantal jaren vergen. Eerst daarna kan de Rijksoctrooiwet ingetrokken worden. Er is echter geen reden om met een bezinning op de bestaande regeling voor octrooigemachtigden tot dat moment te wachten. Dit geldt temeer daar een aantal bepalingen met betrekking tot octrooigemachtigden, zoals die over de tuchtrechtspraak, niet meer aansluit bij hetgeen op grond van de thans geldende inzichten vereist is. Ook de huidige beleidsinzichten over de aan vrije beroepen te stellen eisen en de verhouding tussen de overheid en deze beroepsgroepen maken het wenselijk om thans tot een heroverweging te komen van de bestaande regels met betrekking tot octrooigemachtigden.

Voor de duidelijkheid wijzen wij erop dat dit voorstel van rijkswet behandeld zal worden in Nederland en de Nederlandse Antillen. Op grond van artikel 113 van de Rijksoctrooiwet 1995 is slechts een aantal artikelen van die wet van toepassing op Aruba; de daar genoemde artikelen worden met dit wetsvoorstel niet gewijzigd. Aruba heeft in plaats daarvan een eigen Octrooiwet (Landsverordening van 5 mei 1997, houdende regels met betrekking tot octrooien, Afkondigingsblad van Aruba 1997, no. 29).

2. Hoofdpijnen van de huidige regeling met betrekking tot octrooigemachtigden

De wettelijke basis van de regeling met betrekking tot de octrooigemachtigden is thans te vinden in artikel 18A van de Rijksoctrooiwet (hierna: ROW) en in artikel 22 van de Rijksoctrooiwet 1995 (hierna: ROW 1995). Artikel 18A ROW geeft aan dat bij algemene maatregel van bestuur voorschriften moeten worden vastgesteld betreffende de toelating als gemachtigde bij de Octrooiraad, alsmede voorschriften inzake de uitoefening van het beroep van gemachtigde en het toezicht op de wijze van uitoefening van dat beroep. De uitwerking van deze bepaling is te vinden in het Besluit van 5 mei 1936, Stb. 642, en het daarbij vastgestelde Reglement betreffende het optreden als gemachtigde voor de Octrooiraad, het Octrooigemachtigden-reglement (hierna: OgR). In artikel 22 ROW 1995 wordt bepaald dat als gemachtigde van een aanvrager ten overstaan van het bureau kunnen optreden personen die gerechtigd zijn voor de Octrooiraad als gemachtigde op te treden en voorts dat het bij en krachtens artikel 18A ROW bepaalde mede van toepassing is ten aanzien van het uitoefenen van het beroep van gemachtigde ten overstaan van het bureau.

Belangrijke elementen van de huidige regelgeving ten aanzien van de octrooigemachtigden zijn de volgende:

- Er is geen verplichting voor de aanvrager van een octrooi om zich bij de aanvraag te doen vertegenwoordigen. Laat hij zich echter vertegenwoordigen, dan kan dat, daargelaten gevallen waarin dispensatie is verleend, uitsluitend door een octrooigemachtigde of een advocaat (artikelen 22 ROW 1995, 18A ROW en 1 OgR).
- Als octrooigemachtigden kunnen, behoudens in bijzondere gevallen, uitsluitend optreden personen die als zodanig zijn ingeschreven in het daartoe bij de Octrooiraad gehouden register van octrooigemachtigden (artikelen 1, 2 en 3 OgR).
- Examens worden afgelegd voor een examencommissie, benoemd door de Minister van Economische Zaken (artikel 4 OgR).
- Voorwaarden voor inschrijving als octrooigemachtigde zijn het met goed gevolg hebben afgelegd van een examen, dat slechts openstaat voor personen die een daartoe aangewezen technische opleiding hebben voltooid en het hebben doorlopen van een driejarige stage ten kantore van een octrooigemachtigde. Voor onderdanen van andere EG-landen of EER-landen die aan bepaalde voorwaarden voldoen, is voorzien in de mogelijkheid van het afleggen van een proeve van bekwaamheid (artikelen 3, 4 en 4a OgR, die uitvoering geven aan richtlijn nr.89/48/EG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 december 1988 betreffende een algemeen stelsel van erkenning van hoger-onderwijsdiploma's waarmee beroepsopleidingen van ten minste drie jaar worden afgesloten (PbEG 1989, L 19)).
- Er is een Orde van octrooigemachtigden, waarvan alle octrooigemachtigden lid zijn (artikel 13 OgR).
- Door de orde wordt uit de leden van de orde een Raad van Toezicht gekozen, die is belast met de zorg voor de eer van de stand der octrooigemachtigden. De Raad van Toezicht houdt toezicht op de wijze waarop octrooigemachtigden hun beroep uitoefenen, neemt kennis

- van klachten en neemt bezwaren tegen een octrooigemachtigde in behandeling en kan tuchtrechtelijke sancties opleggen (artikelen 15, 16 en 18 OgR).
- Van een beslissing van de Raad van Toezicht is beroep mogelijk bij een Raad van Beroep, bestaande uit de voorzitter van de Octrooiraad, als voorzitter, een lid uit de Arrondissementsrechtbank of het Gerechtshof te 's-Gravenhage en een lid gekozen door en uit de leden van de Orde van Octrooigemachtigden (artikel 19 OgR).
 - De vertaling van een zich tot Nederland uitstrekkend Europees octrooi dient te worden gewaarmerkt door een octrooigemachtigde (artikel 52 ROW 1995).

3. Heroverweging en opzet nieuwe regeling

De eerste vraag die bij het heroverwegen van de regeling met betrekking tot de octrooigemachtigden beantwoording behoeft, is of er ook in deze tijd nog behoefte bestaat aan een wettelijke regeling terzake.

Technische innovatie levert een grote bijdrage aan de ontwikkeling van de Nederlandse economie. Een goed geregelde octrooiwetgeving biedt daarvoor een belangrijke ondersteuning. De gecompliceerdheid van de materie, de te volgen procedures en de grote financiële belangen die met octrooiaanvragen gemoeid zijn voor de aanvragers van en rechthebbers op octrooien, maken deskundige begeleiding in octrooi-aangelegenheden veelal noodzakelijk. Daarvoor kunnen de octrooi-aanvragers en -houders terecht bij octrooigemachtigden en gespecialiseerde advocaten.

Een goede uitoefening van het beroep van octrooigemachtigde is dus in het algemeen economisch belang. Dat belang komt tot uitdrukking in de wetgeving ten aanzien van de toelating van gemachtigden van aanvragers van een octrooi bij de Octrooiraad of het bureau. Deze wetgeving beoogt te waarborgen dat de gemachtigden ten minste voldoen aan geobjectieeerde minimumstandaarden van kennis en deskundigheid, die door enig orgaan moeten worden vastgesteld en gehandhaafd. Daarnaast kan het noodzakelijk zijn de beroepsuitoefening uit een oogpunt van het algemeen belang te reguleren. Een beroep op het strafrecht schiet hierbij tekort, omdat daarbij vooral negatieve gedragsverplichtingen, in de vorm van verboden, aan de orde zijn, die in het algemeen voor alle rechtsgenoten gelden. In plaats daarvan zijn regelingen van het tuchtrecht voor octrooigemachtigden en advocaten nodig om hun gedragingen binnen de organisatie waarvan zij deel uitmaken en hun gedragingen tegenover hun cliënten aan toezicht te onderwerpen, voor zover die gedragingen het algemeen belang bij een goede beroepsuitoefening raken.

Uit het vorenstaande volgt dat er organen moeten zijn die de eisen opstellen voor de kennis en deskundigheid van gemachtigden en voor hun beroepsuitoefening. Ook moet erop worden toegezien dat die eisen worden nageleefd. Voor de advocaten die werkzaam zijn in octrooi-aangelegenheden geschiedt dit door de Nederlandse Orde van Advocaten, gereguleerd door de Advocatenwet. Voor de octrooigemachtigden bestaat de Orde van octrooigemachtigden (hierna: de orde). De bevoegdheden ten aanzien van de toelating als octrooigemachtigde en de uitoefening van het beroep, alsmede de uitoefening van het tuchtrecht vereisen een wettelijke regeling van de taken en bevoegdheden van de orde. Daarnaast is het van belang te onderstrepen dat de orde onafhankelijk opereert ten opzichte van het Ministerie van Economische Zaken en het bureau. De orde dient het algemeen belang en is daartoe in de rechtsvorm gegoten van een publiekrechtelijke organisatie van degenen die het beroep van octrooigemachtigde uitoefenen. Zij moet dan ook gezien worden als een openbaar lichaam in de zin van artikel 134 van de Grondwet, dat eveneens een wettelijke regeling van dergelijke lichamen vereist.

Ten slotte moet erop gewezen worden dat octrooigemachtigden met een andere, wettelijk gereguleerde beroepsgroep samenwerken in octrooi-aangelegenheden, namelijk met advocaten. Een gebrekkige afstemming van de wetgeving voor beide groepen zou kunnen leiden tot ongelijke eisen voor de beroepsuitoefening met concurrentieverstorende effecten. Dat is ook de reden waarom, zoals hierna nog zal blijken, onder meer gestreefd is naar harmonisatie met het huidige tuchtrecht voor advocaten. Gelet op deze overwegingen is het wenselijk een wettelijke regeling met betrekking tot de octrooigemachtigden in stand te houden.

Eveneens wordt het wenselijk geacht om de bepaling te handhaven dat aanvragers zich ook door advocaten kunnen laten vertegenwoordigen bij het bureau. In de praktijk is er een beperkte groep in het octrooirecht gespecialiseerde advocaten, waarop aanvragers ook in de toekomst een beroep moeten kunnen doen. De toelating tot de balie en het bestaande tuchtrecht voor de advocaten door de Nederlandse Orde van Advocaten bieden daarbij voldoende garantie voor een deskundige en integere beroepsuitoefening. Het is thans niet mogelijk om aan te geven welk effect de ontwikkelingen ten aanzien van de advocatuur zullen hebben voor de behandeling van octrooiaangelegenheden door advocaten. Wat die ontwikkelingen betreft kan gedacht worden aan de vestigingsrichtlijn voor advocaten, dat wil zeggen richtlijn nr. 98/5/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 16 februari 1998 ter vergemakkelijking van de permanente uitoefening van het beroep van advocaat in een andere lidstaat dan die waar de beroepskwalificatie is verworven (PbEG L 77). Ook is van belang de Verordening op de advocaat in dienstbetrekking (Stcrt. 1999, 69), op grond waarvan juristen in loondienst, zoals bedrijfsjuristen, tot de balie kunnen toetreden. De orde kan op een adequate manier inspelen op deze ontwikkelingen door daarmee rekening te houden bij het beleid ten aanzien van de toelating tot het beroep van octrooigemachtigde. Het is immers waarschijnlijk dat er voor de behandeling van octrooiaangelegenheden een «vlucht» in de advocatuur zal ontstaan als de eisen om zich als octrooigemachtigde te vestigen, onnodig zwaar worden.

Er aldus van uitgaande dat een wettelijke regeling met betrekking tot de octrooigemachtigden en het optreden als gemachtigde van een aanvrager voor het bureau ook voor de toekomst wenselijk is, is vastgesteld dat de huidige regeling herziening behoeft. Niet alleen zal, zoals hierboven al is aangegeven, op termijn de Rijksoctrooiwet vervallen en daarmee tevens de huidige regeling ten aanzien van de octrooigemachtigden. Ook is het gewenst dat de regeling aansluit bij de opvattingen en vereisten die heden ten dage ten opzichte van wetgeving voor, bijvoorbeeld, het tuchtrecht gelden. Ten slotte verdient het aanbeveling de taken en bevoegdheden van de overheid en de beroepsgroep van de octrooigemachtigden duidelijker af te bakenen.

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld om in de Rijksoctrooiwet 1995 een wettelijke grondslag op te nemen betreffende:

- de Orde van octrooigemachtigden en haar organen, alsmede de samenstelling, taken, bevoegdheden en rechtspersoonlijkheid;
- de personen die als octrooigemachtigden kunnen optreden, hun examinering en registratie bij het bureau en hun lidmaatschap van de orde;
- de bevoegdheden van octrooigemachtigden;
- de uitoefening van tuchtrechtspraak alsmede de daarbij te volgen procedure en de op te leggen tuchtmaatregelen.

4. Status octrooigemachtigden

Het is wenselijk dat bij het bureau bekend is wie als octrooigemachtigde kan optreden. Dit kan geschieden door inschrijving van octrooigemachtigden in een door het bureau te houden register, conform de regeling

krachtens artikel 18A ROW. De bestaande regeling wordt derhalve gecontinueerd. In het Uitvoeringsbesluit Rijksoctrooiwet 1995 zal worden voorzien in de procedure voor inschrijving. Het bureau doet de inschrijving op aanvraag, maar schrijft niet in dan nadat de raad van toezicht in de gelegenheid is gesteld de aanvraag te beoordelen. Als de raad van toezicht van oordeel is dat een aanvrager niet als octrooigemachtigde zou moeten worden ingeschreven, moet hij met redenen omkleed verzet aantekenen tegen het voorstel tot inschrijving van de aanvrager. Het bureau schrijft de aanvrager dan niet in. Deze kan bezwaar en beroep aantekenen tegen het verzet van de raad van toezicht.

De eisen ten aanzien van de vakopleiding en de beëdiging zullen worden gehandhaafd. Ook de eisen die worden gesteld om een examen of, voor buitenlandse octrooigemachtigden, een proeve van bekwaamheid met goed gevolg af te leggen, worden materieel voortgezet, al is sprake van verduidelijking en aanscherping van de wettelijke normen. Deze eisen vormen immers de basis voor de nagestreefde deskundigheid. De invulling van de exameneisen zal in het gewijzigde Uitvoeringsbesluit Rijks-octrooiwet 1995 worden gegeven. Verder zal de algemene vergadering van de orde een stageverordening moeten vaststellen, waarbij ook geregeld moet worden hoe een persoon die ergens dan op het kantoor van een octrooigemachtigde octrooiwerkzaamheden verricht een «buitenpatroon» kan krijgen die verantwoordelijk is voor zijn begeleiding. Ook moet voorkomen worden dat de toegang tot het beroep van octrooigemachtigde wordt beperkt doordat er onvoldoende stageplaatsen worden opengesteld.

De leden van de examencommissie worden op voordracht van het bestuur van de orde benoemd door de Minister van Economische Zaken. Het wetsvoorstel brengt hierin geen wijziging. De Minister van Economische Zaken is bevoegd af te wijken van de voordracht van het bestuur van de orde. De voor het afnemen van de examens benodigde deskundigheid is ook buiten de kring van de octrooigemachtigden voorhanden, namelijk bij medewerkers van het bureau en bij andere technische en rechtsgeleerde deskundigen. Omdat het gewenst is dat de examens vanuit een veelzijdig perspectief worden afgenomen, wordt in het wetsvoorstel voorgeschreven dat een derde van de leden van de examencommissie uit de kring van de medewerkers van het bureau en een derde uit de kring van overige deskundigen afkomstig moet zijn.

De Orde van octrooigemachtigden heeft het initiatief genomen om een nieuwe opleiding voor toekomstige octrooigemachtigden op te zetten. Wij onderstrepen het belang van een goede opleiding en zijn van mening dat de orde uit hoofde van haar taak met betrekking tot de bevordering van de deskundigheid van octrooigemachtigden, bij het opzetten van een opleiding een belangrijke rol kan spelen. Een toekomstige octrooigemachtigde is echter niet verplicht deze opleiding te volgen. Er kunnen andere opleidingen naast de door de orde verzorgde opleiding worden ontwikkeld. Wij zouden een dergelijke ontwikkeling, waarbij een kandidaat uit verschillende, specifiek op zijn situatie toegesneden opleidingen kan kiezen, zeer toejuichen. Toekomstige octrooigemachtigden kunnen immers ook uit een ander werkverband veel kennis hebben van het octrooirecht, zodat voor hen een korte opleiding of aanvullende zelfstudie kan volstaan. Voor het behalen van het examen is slechts van belang dat de octrooigemachtigde de vereiste kennis heeft, niet hoe hij of zij die kennis heeft verkregen. Bij rijkswet van 29 oktober 1998, houdende herstel van gebreken en leemten in de Rijksoctrooiwet en de Rijksoctrooiwet 1995 alsmede het laten vervallen van de verplichte domiciliekeuze (Stb. 632) is het zogenaamde domicilievereiste voor buitenlandse aanvragers vervallen (de artikelen 23, derde lid, derde volzin, en 26 ROW 1995). Dit vereiste hield in dat aanvragers die niet in het Koninkrijk zijn gevestigd, verplicht zijn in Nederland domicilie te kiezen bij een bij het bureau ingeschreven octrooigemachtigde of advocaat. In het thans voorliggende wetsvoorstel keert

bovendien de eis dat de octrooigemachtigde in Nederland kantoor moet houden, niet meer terug in de regeling met betrekking tot octrooigemachtigden (vergelijk artikel 3, tweede lid, OgR). Wel zal een buitenlandse octrooigemachtigde die in Nederland wil optreden, moeten voldoen aan de overige eisen die gesteld worden aan octrooigemachtigden. Geeft de wet aldus de voorwaarden voor het mogen optreden als octrooigemachtigde, zo is het ook nodig geacht dat een wettelijke voorziening wordt getroffen voor het verliezen van de status van octrooigemachtigde.

5. Bevoegdheden van octrooigemachtigden

De belangrijkste bevoegdheid van de octrooigemachtigde is dat hij als gemachtigde van een aanvrager bij het bureau een octrooi mag aanvragen. Deze bevoegdheid deelt hij met advocaten. Er is voor aanvragers echter geen verplichting om van de diensten van een gemachtigde gebruik te maken: zij mogen hun aanvraag om een octrooi ook zelf indienen. Daarnaast is er wel sprake van exclusiviteit voor octrooigemachtigden en advocaten om als gemachtigde van een aanvrager voor het bureau op te treden. Anderen mogen dat niet. Deze bevoegdheid wordt door dit wetsvoorstel niet gewijzigd.

Eveneens blijft gehandhaafd de bevoegdheid van octrooigemachtigden om naast procureurs voor de rechtbank te 's-Gravenhage ter terechtzitting het woord te voeren (artikel 82 ROW 1995). De daartoe benodigde kennis wordt voldoende gewaarborgd door de eisen die aan de octrooigemachtigde worden gesteld. Deze betreffen zowel een technische vooropleiding als juridische kennis.

Het wetsvoorstel wijzigt wel de bepalingen met betrekking tot de vertaling van een zich tot Nederland uitstrekkend Europees octrooi (de artikelen 52 en 55 ROW 1995, in dit wetsvoorstel artikel II, onderdelen H en I). In de eerste plaats vervalt de thans bestaande verplichting dat de vertaling door een octrooigemachtigde dient te worden gewaarmerkt. In de tweede plaats wordt in het voorgestelde artikel 55, derde lid, ROW 1995 bepaald dat iemand die een inbreuk maakt op een Europees octrooi, toch de gewraakte handelingen mag voortzetten, indien hij geen inbreuk zou hebben gemaakt op het octrooi als voor de bepaling van de betekenis daarvan de gebrekkige officiële vertaling van het octrooischrift het uitgangspunt zou zijn. In de artikelsgewijze toelichting wordt op deze wijzigingen nader ingegaan.

6. De Orde van octrooigemachtigden

De Orde van octrooigemachtigden is thans ingesteld bij algemene maatregel van bestuur, het Octrooigemachtigden-reglement. Met dit wetsvoorstel wordt aan de orde een steviger wettelijke basis verleend, mede om te kunnen voorzien in een door de Grondwet geëiste wettelijke grondslag voor dit openbaar lichaam. Thans wordt ervan uit gegaan dat de orde een openbaar lichaam is, vergelijkbaar met de Nederlandse Orde van Advocaten en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie. Deze status verandert niet. Wel worden de taakomschrijving en de bevoegdheden van de orde alsmede de verhouding van de organen van de orde tot de Minister van Economische Zaken uitdrukkelijker geregeld dan thans het geval is, onder meer om te voldoen aan de Aanwijzingen voor de regelgeving (Ar) met betrekking tot zelfstandige bestuursorganen. De orde is, als openbaar lichaam in de zin van artikel 134 van de Grondwet, als zodanig geen zelfstandig bestuursorgaan, maar een krachtens publiekrecht ingestelde rechtspersoon in de zin van artikel 1:1 van de Algemene wet bestuursrecht, waarop de aanwijzingen moeten worden toegepast. Niet alle aanwijzingen zijn evenwel van belang voor een openbaar lichaam, in het bijzonder de orde. Het geldt de volgende aanwijzingen:

- 124i Ar: de bestuursleden worden niet benoemd door een minister of

de Kroon, maar worden gekozen volgens de regels, gesteld in het huishoudelijk reglement van de orde dat ook het ontslag van de bestuursleden regelt;

- 124l, vierde lid, Ar: niet wordt voorgeschreven dat de Minister van Economische Zaken moet instemmen met de begroting en meerjarenraming van de orde, aangezien de orde geheel wordt bekostigd uit de contributie van de leden van de orde en er dus aan de orde geen overheidsgeld wordt verstrekt. Wel wordt overigens geregeld dat de orde een begroting opstelt en een financiële verslaglegging vaststelt;
- 124m Ar: een taakverwaarlozingsregeling wordt niet opgenomen, omdat het de taak is van de leden van de orde om het functioneren van het bestuur en de raad van toezicht te bewaken en hen desgewenst op te dragen bepaalde taken uit te voeren;
- 124u Ar: niets wordt bepaald omtrent de rechtspositie van het personeel dat in dienst is van de orde, omdat voor die personen een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht meer aangewezen moet worden geacht dan de rechtspositie van ambtenaren.

De orde heeft drie organen: de algemene vergadering van de leden, het bestuur, en de raad van toezicht van de orde. Bepaald wordt dat – net als thans het geval is – alle octrooigemachtigden die in het register van octrooigemachtigden zijn ingeschreven, verplicht zijn zich aan te sluiten bij de orde. Daarmee maken zij deel uit van de algemene vergadering van de orde. De belangrijkste taken van de algemene vergadering van de orde betreffen het opstellen van een huishoudelijk reglement, gedragsregels en eventuele verordeningen, alsmede het kiezen van de leden van het bestuur en van de raad van toezicht. Daarnaast stellen zij de begroting van de orde op en stellen zij het financiële verslag vast.

De huidige regeling in het Octrooigemachtigden-reglement voorziet er in dat de orde een huishoudelijk reglement vaststelt, dat de goedkeuring behoeft van de Minister van Economische Zaken. In het wetsvoorstel is nader bepaald dat de Minister zijn goedkeuring aan het huishoudelijk reglement kan onthouden indien dat bepalingen bevat die in strijd zijn met het recht of het algemeen belang. Ook wijzigingen van het huishoudelijk reglement dienen aan de Minister van Economische Zaken te worden voorgelegd; ook hier bestaat de mogelijkheid van het onthouden van goedkeuring bij strijd met het recht of het algemeen belang. Voor de door de algemene vergadering van de orde op te stellen verordeningen en gedragsregels is voorzien in een overeenkomstige bevoegdheid. Dit toezicht is nodig om te voorkomen dat de beroepsgroep aan buitenproportionele of met de mededinging strijdige verplichtingen wordt gebonden. Bovendien wordt in het kader van het toezicht bepaald dat aan de minister de door hem gewenste, voor de uitvoering van zijn taak noodzakelijke, inlichtingen worden verstrekt door de algemene vergadering of het bestuur van de orde.

Vermelding verdient nog dat zowel de Wet openbaarheid van bestuur en de Wet op de Nationale ombudsman van toepassing zijn op de Orde van octrooigemachtigden. Ook is ingevolge de Algemene wet bestuursrecht de klachtregeling ten aanzien van bestuursorganen van toepassing op de orde.

Overeenkomstig de thans geldende regeling is het bestuur van de orde belast met de dagelijkse leiding over de orde. Het bestuur beheert ook het vermogen van de orde. De voorzitter en secretaris van het bestuur hebben de vertegenwoordigingsbevoegdheid voor de orde. De raad van toezicht heeft drie belangrijke taken. Hij beoordeelt de inschrijving in het register van octrooigemachtigden, houdt toezicht op de octrooigemachtigden en is in eerste aanleg belast met de tuchtrechtspraak. Op die laatste bevoegdheid wordt in de volgende paragraaf ingegaan.

7. Tuchtrechtspraak

De tuchtrechtspraak wordt thans in eerste aanleg gedaan door de Raad van Toezicht en in beroep door de Raad van Beroep. In dit wetsvoorstel wordt voor de octrooigemachtigden voorzien in beroep bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage omwille van concentratie van rechtsmacht. Het Hof te Den Haag is immers reeds bevoegd en bij uitstek deskundig voor de behandeling van de specialistische octroozaken. De Raad van Beroep verdwijnt derhalve. Hierbij speelt mee dat de vraag gerezen is of de Raad van Beroep voldoet aan de eisen voor een onafhankelijke rechter in de zin van artikel 6 van het Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). De Raad van Beroep bestaat namelijk uit drie leden. Eén lid wordt benoemd uit de leden van de Arrondissementsrechtbank of het Gerechtshof te 's-Gravenhage; deze is uiteraard onafhankelijk. De voorzitter van de Raad van Beroep is echter tevens voorzitter van de Octrooiraad en directeur van het Bureau voor de Industriële Eigendom. Het derde lid wordt daarbij benoemd door de Orde uit zijn leden. In de praktijk stellen deze leden zich in hun rechtsprekende taak onafhankelijk op, zodat er naar onze mening als zodanig geen inbreuk bestaat op de onafhankelijkheidseis. Aangezien echter ook de schijn van afhankelijkheid en partijdigheid vermeden moet worden, wordt voor de zekerheid voorzien in beroep bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage. Wat betreft de Raad van Toezicht geldt dat deze, hoewel benoemd door en uit de leden van de orde, als voldoende onafhankelijk kan worden beschouwd indien voorzien wordt in de benoeming in deze raad van een aantal juristen, die lid zijn van de orde. In het bijzonder wordt in dit wetsvoorstel bepaald dat de voorzitter een door de Minister van Economische Zaken op voordracht van de orde benoemde jurist moet zijn. Voorts moet de huidige regeling van wraking en verschoning worden gehandhaafd. Bovendien staat beroep op een onafhankelijk rechtscollege open, waardoor aan de eisen die artikel 6 EVRM stelt, wordt voldaan. Voor de regeling van de tuchtrechtspraak is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de artikelen 93 tot en met 109 van de Wet op het notarisambt, alsmede bij de artikelen 46 tot en met 60a van de Advocatenwet (zie de toelichting op artikel II, onderdeel E, bij het voorgestelde artikel 23n). Overigens worden er weinig tuchtrechtelijke procedures gevoerd, zoals uit de volgende tabel blijkt.

Jaar*	Totaal aantal zaken	Ongegrond	Gegrond zonder oplegging maatregel	Gegrond met oplegging maatregel
1993	1	–	1	–
1994	4	2	–	2
1995	0	–	–	–
1996	3	2	–	1
1997	4	2	–	2
1998	2	–	–	2

* Jaar waarin een klacht ontvangen is

Niet alle klachten of geschillen behoeven in de tuchtrechtelijke sfeer te worden beslist. In de eerste plaats kan de orde voorzien in een klachtenregeling, bijvoorbeeld met betrekking tot de contributiebetalingen. In de tweede plaats is in sommige gevallen de burgerlijke rechter of de bestuursrechter bevoegd.

De burgerlijke rechter kan onder meer worden ingeroepen ingeval van niet-nakoming van de plicht de contributie te betalen. Ook zou een geschil met betrekking tot de verkiezing van de leden van het bestuur of de raad van toezicht in voorkomend geval voor de burgerlijke rechter gebracht kunnen worden.

De bestuursrechter kan worden ingeroepen in het kader van het beroep tegen besluiten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Gedacht

kan worden aan het verzet door de raad van toezicht tegen een inschrijving in het register van octrooigemachtigden of aan de weigering van de Minister van Economische Zaken om goedkeuring te verlenen aan een (wijziging van) het huishoudelijk reglement, de gedragsregels of een verordening. De tuchtprocedure is alleen van toepassing ingeval bedenkingen tegen octrooigemachtigden worden ingebracht als bedoeld in het voorgestelde artikel 23o.

8. Overige wijzigingen van de Rijsoctrooiwet 1995

Naast de hiervoor genoemde wijzigingen in verband met de regeling van octrooigemachtigden wordt nog voorzien in enige wijzigingen van technische aard, namelijk met betrekking tot de artikelen 4, vierde lid, 24, vierde lid, 29, eerste lid, 78, zevende lid, en 94 ROW 1995. De eerste en derde wijziging zijn bedoeld om nauwer aan te sluiten bij het Europees Octrooi-verdrag. De tweede wijziging is bedoeld om minder gedetailleerde vormvoorschriften voor octrooiaanvragen en vertalingen te stellen bij ministeriële regeling. De vierde wijziging betreft het verbeteren van een kennelijke fout. De vijfde wijziging is nodig om een ongewenste praktische belemmering op te heffen. In de artikelsgewijze toelichting zal op de betekenis van deze wijzigingen worden ingegaan.

9. Gevolgen voor het bedrijfsleven

Het laten vervallen van de verplichting tot waarmerking van de vertaling van een zich tot Nederland uitstrekkend Europees octrooi heeft een aantal gevolgen voor octrooigemachtigden. In Nederland zijn ongeveer 160 octrooigemachtigden werkzaam in het vrije beroep, die in 1996 15 399 gewaarmerkte vertalingen hebben ingediend. Per octrooigemachtigde betekent dat een gemiddelde van circa 96 vertalingen. Op grond van gegevens van het Europees Octrooibureau kan worden uitgegaan van een gemiddeld bedrag van DM 2560 oftewel f 2890 per vertaling, en zodoende een gemiddeld bedrag van ongeveer f 277 440 per octrooigemachtigde voor het waarmerken van vertalingen van Europese octrooischriften. Door het vervallen van de waarmerkeis zal voor octrooigemachtigden concurrentie ontstaan met vertaalbureaus. Een aantal van deze bureaus rekenen tarieven die ongeveer 25% lager zijn dan de tarieven van octrooigemachtigden. Er zal enige verschuiving in de vertaalopdrachten van de octrooigemachtigden naar de vertaalbureaus optreden als de octrooigemachtigden hun tarieven niet verlagen. Gelet evenwel op het feit dat de vertaling in het Nederlands volgens het wetsvoorstel als de authentieke tekst dient te worden beschouwd als deze gebrekkig is, kan verwacht worden dat vele octrooihouders er de voorkeur aan zullen blijven geven een technisch en juridisch deskundige octrooigemachtigde te blijven inschakelen voor de vertaling van Europese octrooischriften. Derhalve kan verwacht worden dat octrooigemachtigden ten hoogste 25% minder inkomsten uit vertalingen zullen krijgen (ongeveer f 70 000 per octrooigemachtigde), maar dat in de praktijk de inkomstenverlaging minder zal zijn als octrooigemachtigden zonder prijsverlaging betere garanties kunnen geven voor de kwaliteit van vertalingen van octrooischriften. Een vermindering van inkomsten voor de octrooigemachtigden betekent overigens omgekeerd een kostenvermindering voor hun opdrachtgevers, de houders van een Europees octrooi. Aangezien voorts de verwachte verschuiving van vertaalopdrachten van octrooibureaus naar vertaalbureaus niet zeer groot zal zijn, zal het effect op de werkgelegenheid bij de octrooibureaus, waar gemiddeld per octrooigemachtigde drie administratief-ondersteunende medewerkers werkzaam zijn, naar verwachting beperkt zijn. Vergelijking van de systemen die gehanteerd worden door de landen die partij zijn bij het Europees Octrooi-overdrag, leert dat Nederland thans als

enige een door een octrooigemachtigde gewaarmerkte vertaling van Europese octrooischriften eist. Tevens blijkt dat de meeste landen gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid die artikel 70, derde lid, van het Europees Octrooiverdrag biedt om een in een officiële taal van de staat voorgeschreven vertaling in beginsel als de authentieke te doen gelden. Slechts België en, tot dusverre, Nederland hebben geen gebruik gemaakt van deze bepaling. De in artikel II, onderdeel I, voorgestelde wijziging van artikel 55 ROW 1995 sluit aan bij de regeling die in de Duitse wetgeving is gegeven ten aanzien van de authenticiteit van vertalingen.

10. Ontvangen commentaar

Bij de opstelling van het wetsvoorstel is verschillende malen contact geweest met de Orde van octrooigemachtigden. Een voorontwerp is voor commentaar voorgelegd aan de orde, de Nederlandse Orde van Advocaten, de Contactgroep Vrije Octrooigemachtigden en VNO-NCW. Met het van hen ontvangen commentaar is rekening gehouden. Met name is overgenomen het commentaar van de Orde van octrooigemachtigden om het wetsvoorstel op onderdelen zoveel mogelijk te laten sporen met de huidige gang van zaken binnen de orde. Dat commentaar had betrekking op de benoeming en het ontslag van leden van het bestuur en de raad van toezicht van de orde, alsmede van de examencommissie, op de openbaarheid van de vergaderingen, op de rechtsgang bij tuchtrechtspraak en op de overgangsregeling voor gewaarmerkte vertalingen van Europese octrooien.

Het commentaar van de orde is niet gevolgd voor zover het de exclusiviteit van octrooigemachtigden en advocaten betreft om in alle zaken die voor het bureau spelen, op te treden. Het wetsvoorstel bepaalt dat octrooigemachtigden en advocaten alleen exclusiviteit hebben als gemachtigde van een aanvrager van een octrooi of een certificaat en continueert daarmee de geldende regeling in de Rijsoctrooiwet. De Orde van octrooigemachtigden stelde voor ook exclusiviteit te verlenen bij de behandeling van een verzoek om herstel in de vorige toestand (art. 23 ROW 1995) en een verzoek om advies over de geldigheid van een octrooi (artt. 84 en 85 ROW 1995). Evenwel zou uitbreiding van de exclusiviteit het laagdrempelige karakter van beide verzoekprocedures, en met name van de procedure, bedoeld in de artikelen 84 en 85 ROW 1995, aantasten. VNO-NCW had bezwaar tegen de oplossing voor de problematiek van de waarmerking van vertalingen, omdat naar haar mening de schijnbare authenticiteit van de vertaalde tekst tot rechtsonzekerheid zou leiden. Wij achten het onwaarschijnlijk dat de kwaliteit van de vertalingen zal afnemen doordat de eis van waarmerking niet meer wordt gesteld. Octrooihouders hebben belang bij goede vertalingen, omdat fouten hen tegengeworpen kunnen worden. Wij verwachten dan ook niet dat het vervallen van de eis van waarmerking leidt tot een toename van procedures over Europese octrooien met als inzet een al dan niet correcte vertaling in het Nederlands daarvan. Anderzijds leidt de voorgestelde oplossing ertoe dat de vertaalregeling aansluit bij het Europees Octrooiverdrag en bij de Duitse wetgeving. Ook leidt de nieuwe regeling tot een vermindering van de administratieve lasten voor bedrijven. Bovendien heeft de regeling de instemming van de octrooigemachtigden zelf. Voor een verdere verantwoording van de regeling verwijzen wij naar de toelichting op artikel II, onderdeel H.

Ten slotte kan nog worden gemeld dat met de Algemene Rekenkamer overlegd is over de vraag of het wetsvoorstel betrekking heeft op de taken en bevoegdheden van de Rekenkamer en er daarom op grond van artikel 63 van de Comptabiliteitswet overleg met de Rekenkamer moet plaatsvinden. Aangezien de orde een openbaar lichaam van beroep is en blijft en aangezien uit artikel 59, zestiende lid, van de Comptabiliteitswet volgt dat de Algemene Rekenkamer niet bevoegd is ten aanzien van een open-

baar lichaam, heeft het wetsvoorstel geen gevolgen voor de taken en bevoegdheden van de Rekenkamer.

B. Artikelsgewijze toelichting

Artikel I

Artikel 18A ROW geeft thans de basis voor een algemene maatregel van rijksbestuur met betrekking tot gemachtigden bij de Octrooiraad. Artikel 22 ROW 1995 sluit hierop aan en verklaart het bij en krachtens artikel 18A ROW bepaalde mede van toepassing op gemachtigden bij het bureau. In dit wetsvoorstel wordt de regeling ten aanzien van het uitoefenen van het beroep van octrooigemachtigde opnieuw vorm gegeven en een plaats gegeven in de Rijsoctrooiwet 1995. Om te garanderen dat, zolang de Rijsoctrooiwet nog niet is ingetrokken, de regeling van gemachtigden van aanvragers bij de Octrooiraad gelijk is aan de nieuwe regeling van gemachtigden van aanvragers bij het bureau, wordt in het te wijzigen artikel 18A ROW de nieuwe regeling van overeenkomstige toepassing verklaard.

Artikel II

Onderdeel A

De bepaling ter omschrijving van «orde» is opgenomen in artikel 1 ROW 1995 omwille van de eenvoud. Op deze wijze hoeft niet steeds gesproken te worden van «Orde van octrooigemachtigden», maar kan volstaan worden met «orde».

Onderdeel B

Artikel 4, vierde lid, ROW 1995 bepaalt dat, ook al zijn oudere Europese octrooiaanvragen op het tijdstip van indiening van een Nederlandse octrooiaanvraag niet van openbare bekendheid, zij toch tot de stand van de techniek behoren en dus effect hebben bij het nieuwheidsonderzoek. Volgens het slot van dit lid geldt dit alleen indien het Koninkrijk in de Europese octrooiaanvraag is aangewezen. Thans wordt voorgesteld hieraan toe te voegen dat ook het voor deze aanwijzing op grond van het Europees Octrooiverdrag verschuldigde bedrag betaald moet zijn. Dit voorstel is ingegeven door de beslissing van de Raad van Bestuur van de Europese Octrooiorganisatie om het tijdstip waarop de aanwijzingstaks verschuldigd is, naar achter te verschuiven, namelijk naar een tijdstip na de publicatie van de Europese octrooiaanvraag. Naar verwachting zal dit ertoe leiden dat octrooiaanvragers in eerste instantie veel landen zullen aanwijzen, maar pas op het moment dat voor zo'n aanwijzing betaald moet worden, een definitieve keuze zullen maken. Artikel 4, vierde lid, zou dan ertoe leiden dat het aantal colliderende aanvragen aanzienlijk toeneemt. Om dat te voorkomen wordt voorgesteld om de aanwijzing van het Koninkrijk in de Europese octrooiaanvraag alleen in aanmerking te nemen als daarvoor ook werkelijk de aanwijzingstaks wordt betaald en de aanwijzing dus definitief wordt. Met de voorgestelde wijziging wordt bovendien aangesloten bij een overeenkomstige wijziging van het Uitvoeringsreglement bij het Europees Octrooiverdrag, waarin de Raad van Bestuur van de Europese Octrooiorganisatie bij besluit van 5 december 1996 een nieuw artikel 23a heeft toegevoegd, luidend: «A European patent application shall be considered as comprised in the state of the art under Article 54, paragraphs 3 and 4, only if the designation fees under article 79, paragraph 2, have been validly paid».

Onderdeel C

Artikel 22 ROW 1995 bevat thans door verwijzing naar artikel 18A ROW geen zelfstandige regeling voor de uitoefening van het beroep van octrooigemachtigde. Deze regeling komt te vervallen. In de plaats daarvan komen de artikelen 23a tot en met 23z ROW 1995 die wel een zelfstandige regeling bevatten.

Onderdeel D

Deze wijziging hangt samen met de wijziging in onderdeel G, waarbij de leden van artikel 55 worden vernummerd.

Onderdeel E

De wettelijke regels voor octrooigemachtigden zijn bijeengezet in één paragraaf. Er is gestreefd naar continuïteit met betrekking tot de rechten en plichten van octrooigemachtigden en de orde, neergelegd in het Octrooigemachtigden-reglement, zij het dat daarbij op onderdelen wijzigingen zijn aangebracht, die reeds zijn aangeduid in de paragrafen 4, 5 en 6 van het algemeen deel van deze toelichting. Voor een overzicht van de verhouding van de voorgestelde artikelen 23a tot en met 23z ROW 1995 tot de oorspronkelijke bepalingen in het OgR kan de volgende tabel dienen.

Wetsvoorstel	Oorspronkelijke bepaling
23a	artt. 3, 1e, 3e en 4e lid, OgR
23b	artt. 1 en 9 OgR
23c	art. 4, 1e en 5e lid, OgR
23d	art. 13, 1e lid, OgR
23e	art. 14, 1e en 3e lid, OgR
23f	artt. 15, 1e, 2e en 3e lid, en 16, 1e lid, OgR
23g	–
23h	artt. 13, 2e en 3e lid, 14, 2e lid, en 15, 4e lid, OgR
23i	art. 13, 2e lid OgR
23j	–
23k	–
23l	–
23m	artt. 11, 1e lid, en 12, 2e lid, OgR
23n	art. 16 OgR
23o	artt. 17 en 18, 1e lid, OgR
23p	–
23q	–
23r	–
23s	art. 18, 3e lid OgR
23t	art. 18, 3e lid OgR
23u	art. 18, 2e lid OgR
23v	art. 18, 5e, 6e en 7e lid OgR
23w	art. 19, 1e, 3e en 4e lid OgR
23x	artt. 20 en 21 OgR
23y	art. 11, 2e, 3e, 4e, en 5e lid
23z	–

Uit deze tabel blijkt reeds dat niet alle bepalingen die thans in het Octrooigemachtigden-reglement staan, hun pendant in de ROW 1995 zullen vinden. De artikelen 3 tot en met 10 OgR ten aanzien van de examinering en de inschrijving in het octrooigemachtigdenregister zullen grotendeels in het Uitvoeringsbesluit Rijsoctrooiwet 1995 worden verwerkt. Omgekeerd zijn er diverse nieuwe bepalingen die met name worden ingegeven door de Aanwijzingen voor de regelgeving ten aanzien van zelfstandige bestuursorganen. Bovendien is de regeling van de tucht-rechtelijke procedure uitgeschreven in het wetsvoorstel.

Artikel 23a

Artikel 3 OgR bepaalt thans dat de Octrooiraad een register van octrooigemachtigden in stand houdt. Het doel van dat register is primair om de Octrooiraad te laten weten welke octrooigemachtigden bevoegd zijn om aanvragers te vertegenwoordigen. Het register is indertijd neergelegd bij de Octrooiraad om te waarborgen dat het wordt bijgehouden door een van de orde onafhankelijke instantie. Wel kan op grond van artikel 5 OgR de Raad van toezicht van de orde verzet aantekenen tegen opneming van een persoon in het register.

Dit register wordt gecontinueerd en komt te berusten bij het bureau, zijnde de opvolger van de Octrooiraad (zie de overgangsbepaling in artikel III). In het Uitvoeringsbesluit Rijksoctrooiwet 1995 zullen nadere regels gesteld worden over de inschrijving in het register. Voor inschrijving in het register wordt in beginsel vereist dat de aanvrager een getuigschrift overlegt dat hij heeft verkregen met afleggen van een examen of een proeve van bekwaamheid en, voor zover hij een examen heeft gedaan, een bewijs dat hij gedurende ten minste drie jaar octrooiaanvragen heeft behandeld op het kantoor van een octrooigemachtigde. De eis in artikel 3, tweede lid, OgR dat de aanvrager ook kantoor moet houden binnen het Koninkrijk, zal niet meer worden gesteld, aangezien deze eis in strijd lijkt te zijn met artikel 52 van het EG-Verdrag. De raad van toezicht van de orde behoudt de taak om het opnemen van een octrooigemachtigde in het register te beoordelen en zo nodig daartegen verzet aan te tekenen.

Artikel 23b

Aanvragers van een octrooi kunnen zonder tussenkomst van een gemachtigde hun aanvraag indienen bij het bureau. Omdat de octrooiprocedure evenwel gecompliceerd is en ervaring met de behandeling van octrooiaanvragen onontbeerlijk is voor een goed verloop van die procedure, wordt in een groot aantal gevallen de hulp ingeroepen van specialisten, namelijk octrooigemachtigden en in het octrooirecht gespecialiseerde advocaten. Met het oog op de bewaking van de kwaliteit van de octrooi-procedure wordt de bepaling in artikel 1 OgR gecontinueerd en wordt het optreden als gemachtigde van een aanvrager voor het bureau voorbehouden aan octrooigemachtigden en advocaten. Wie octrooigemachtigden zijn, kan in het register van octrooigemachtigden worden nagegaan. Van advocaten die in beginsel niet in dat register voorkomen, kan worden verlangd dat zij aantonen als advocaat ingeschreven te staan bij een rechtbank in Nederland.

Het eerste lid heeft het over «gemachtigde van een aanvrager van een octrooi of van een certificaat». De laatste toevoeging is bedoeld om duidelijk te maken dat in deze de aanvraag van een beschermingscertificaat voor geneesmiddelen of gewasbeschermingsmiddelen gezien kan worden als de aanvraag van een octrooi.

Het derde lid geeft een uitzondering op de regel dat alleen octrooigemachtigden en advocaten als gemachtigde van een aanvrager voor het bureau kunnen optreden. Deze uitzonderingsmogelijkheid is overgenomen uit artikel 1, tweede lid, OgR. In de praktijk wordt zij slechts zeer zelden benut. Onder de huidige bepalingen van de ROW, ROW 1995 en het OgR bestond enige onzekerheid omtrent de betekenis van het onderscheid tussen een gemachtigde en een octrooigemachtigde. Bij arrest van 6 maart 1997 van het Gerechtshof 's-Gravenhage (rolnr. 95/0696), in de zaak Orde van Octrooigemachtigden c.s. tegen Bureau voor de Industriële Eigendom (Staat der Nederlanden) c.s. is daarop antwoord gegeven in een geschil omtrent de uitleg van de artikelen 29P ROW en 52 ROW 1995. Om interpretatieproblemen voor de toekomst te voorkomen, wordt thans consequent de uitdrukking «gemachtigde van een aanvrager voor het bureau» gebruikt als algemene term, waarmee wordt bedoeld een octrooi-

gemachtigde of een advocaat die overeenkomstig artikel 23b voor het bureau kan optreden. De term «octrooigemachtigde» wordt alleen gebezigd voor diegenen die zijn ingeschreven in het register van octrooigemachtigden, bedoeld in artikel 23a.

Artikel 23c

De examencommissie voor het afnemen van het examen en de proeve van bekwaamheid wordt thans ingesteld door de Minister van Economische Zaken; in de praktijk is de bevoegdheid gemandateerd aan het Bureau. Het wetsvoorstel verandert dat niet wezenlijk. Voorgesteld wordt om de examencommissie een wettelijke status te geven en aan de Minister van Economische Zaken opdracht te geven de leden van de commissie te benoemen. Daarbij kan het bestuur van de orde de voordracht doen voor de te benoemen leden, waarbij het een evenwichtige verdeling moet nastreven: octrooigemachtigden, medewerkers van het bureau en externe deskundigen moeten evenredig vertegenwoordigd zijn in de examencommissie.

Omdat er een relatief klein aantal octrooigemachtigden werkzaam is in Nederland en de kring van degenen die de door de orde opgezette opleiding kunnen verzorgen en de examens kunnen afnemen daardoor beperkt is, is met de orde afgesproken dat docenten van de opleiding voor nieuwe octrooigemachtigden deel kunnen uitmaken van de examencommissie. Om de onafhankelijkheid van de examencommissie ten opzichte van de opleiding te garanderen is echter ook in het wetsvoorstel vastgelegd dat tenminste de helft van de leden van de examencommissie niet tevens docent van de opleiding mag zijn. Bij het afnemen van een examen door een docent-examinator zal ook altijd een niet-docent-examinator als gecommiteerde aanwezig zijn.

De Orde van octrooigemachtigden is inmiddels gestart met een tweejarige opleiding voor toekomstige octrooigemachtigden. Deze opleiding bevat vier deeltentamens die na behalen vrijstelling zouden moeten geven voor het afleggen van het examen. In feite wordt hiermee vooruitgelopen op de nieuwe situatie, waarbij bovendien de examencommissie-nieuwe-stijl zou moeten besluiten of deeltentamens mogelijk zijn en of het behalen daarvan vrijstelling van het examen geeft. Deze anticipatie houdt dus een zeker risico in. Echter, naar onze mening is dat risico beperkt, mits de opleiding en de deeltentaminering in overeenstemming is met de nieuwe, in dit wetsvoorstel voorgestelde eisen. Als de nieuwe examencommissie te zijner tijd een besluit moet nemen over het al dan niet accepteren van de deeltentamens, zal dit punt goed gezien worden. Uiteraard doet deze praktische oplossing voor de overgangperiode niet af aan het principiële recht van de Tweede Kamer om desgewenst voorstellen tot wijziging van het wetsvoorstel in te dienen en aan te nemen. De opleiders en examinatoren zullen daarmee rekening moeten houden.

Administratieve aangelegenheden, zoals de bepaling van het tijdstip en de plaats van inschrijving voor en van afname van het examen of de proeve van bekwaamheid, en de instelling van commissies voor het afnemen van deeltentamens, kunnen op grond van het vierde en vijfde lid door de examencommissie zelf geregeld worden.

Op grond van het voorgestelde zesde lid wordt bij algemene maatregel van rijksbestuur een aantal zaken die betrekking hebben op examinering, geregeld. Het gaat om nadere eisen met betrekking tot het openstellen van het examen of de proeve van bekwaamheid voor aspirant-octrooigemachtigden, de examengelden en de wijze waarop het examen wordt afgenomen. Verder zullen de exameneisen in het Uitvoeringsbesluit Rijksoctrooiwet 1995 worden neergelegd. Daarbij zal worden voorgeschreven dat de examencommissie op grond van de wettelijke exameneisen uitwerkt welke kennis en vaardigheden van de examenkandidaten getoetst zal worden. Deze uitwerking moet worden voorgelegd aan de

Artikel 23d

Artikel 13 OgR geeft thans de wettelijke grondslag voor de Orde van octrooigemachtigden, die te beschouwen is als een openbaar lichaam voor beroep, net als de Nederlandse Orde van Advocaten en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie. Op grond van artikel 134 van de Grondwet is voor de instelling van een dergelijk openbaar lichaam een uitdrukkelijke wettelijke grondslag vereist. Het voorgestelde artikel 23d geeft deze grondslag, uitdrukkelijker dan thans op grond van artikel 18A ROW het geval is. Praktisch gesproken verandert er niets voor zover het de status van de orde betreft. De rechtspersoonlijkheid van de orde verandert evenmin, ook al wordt artikel 13, eerste lid, tweede volzin, OgR, dat uitdrukkelijk rechtspersoonlijkheid aan de orde toekent, niet overgenomen. Ingevolge artikel 1, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek bezitten openbare lichamen met verordenende bevoegdheid namelijk van rechtswege rechtspersoonlijkheid.

Ter uitvoering van artikel 134, tweede en derde lid, van de Grondwet en de Aanwijzingen voor de regelgeving met betrekking tot zelfstandige bestuursorganen worden in de artikelen 23d tot en met 23l en 23y en 23z geregeld de taken en inrichting van de orde, de taken en bevoegdheden van de algemene vergadering van de orde, de samenstelling en bevoegdheid van het bestuur en de raad van toezicht, de openbaarheid van de vergaderingen van de orde en haar bestuur, de verlening van verordenende bevoegdheid, het ministeriële toezicht op de algemene vergadering, het bestuur en de raad van toezicht, de goedkeuring van bepaalde besluiten, het maken van bezwaar of beroep tegen besluiten en de evaluatie van de effectiviteit van de orde.

De Orde van octrooigemachtigden heeft tot taak een goede beroepsuitoefening door de leden van de orde te bevorderen. Ook moet hun vakbekwaamheid worden bevorderd. Ten slotte is de orde, in de woorden van het tweede lid, belast met «de zorg voor de eer en het aanzien van het beroep van octrooigemachtigde», dat wil zeggen met het toezicht op de octrooigemachtigden en het voorzien in tuchtrechtspraak. Alle octrooigemachtigden zijn verplicht zich aan te sluiten bij de orde. De belangrijkste wettelijke bevoegdheden van de orde, opgedragen aan haar organen, zijn het beoordelen van de inschrijving van octrooigemachtigden in het octrooigemachtigdenregister, het houden van toezicht op de octrooigemachtigden en het in stand houden van tuchtrechtspraak. Bovendien is het bestuur van de orde het orgaan waarmee in de praktijk overleg wordt gevoerd omtrent aangelegenheden die de octrooigemachtigden raken en kan het de Minister van Economische Zaken of het bureau op verzoek over dergelijke aangelegenheden adviezen geven. Een formele informatiebepaling is daarvan de pendant (artikel 23k).

Artikel 23e

De bestuur van de orde wordt uit het midden van de leden van de orde gekozen door de algemene vergadering van de orde; in het huishoudelijk reglement zal moeten worden voorgescreven hoe deze verkiezingen plaatsvinden (artikel 23h, tweede lid).

Het bestuur van de orde heeft de dagelijkse leiding over de orde en beheert haar vermogen. Vergaderingen, zoals de jaarlijkse openbare vergadering over onderwerpen die alle octrooigemachtigden aangaan, worden eveneens door het bestuur georganiseerd. Uit artikel 14 OgR is overgenomen dat het bestuur van de orde uit ten hoogste negen leden zal bestaan en dat zij om de twee jaar aftreden en terstond herkiesbaar zijn.

De formulering van het tweede lid brengt tot uitdrukking te brengen dat niet alle leden van het bestuur tegelijkertijd aftreden.

Artikel 23f

Ten aanzien van de raad van toezicht is niet voorgeschreven dat deze wordt verkozen uit het midden van de leden van de orde. Omdat de raad van toezicht mede is belast met tuchtrechtspraak, kan het namelijk raadzaam zijn als daarin ook een of meer onafhankelijke derden, bijvoorbeeld rechters, worden gekozen. Met name is het omwille van de eisen die voortvloeien uit artikel 6 EVRM wenselijk dat de voorzitter van de raad van toezicht een jurist is. Deze wordt daarom op voordracht van de orde benoemd door de Minister van Economische Zaken. Het is aan de algemene vergadering van de orde overgelaten om de overige leden van de raad van toezicht te benoemen.

Aan de raad van toezicht zijn belangrijke wettelijke taken toegekend, namelijk het beoordelen van aanvragen om opgenomen te worden in het register van octrooigemachtigden, het houden van toezicht op de wijze waarop de octrooigemachtigden hun beroep uitoefenen en het uitoefenen van tuchtrechtspraak in eerste aanleg. De raad zal, net als thans het geval is, bestaan uit vijf leden en vijf plaatsvervangende leden, die om de twee jaar aftreden en terstond herkiesbaar zijn. Thans treden niet alle leden van de raad van toezicht tegelijk af, zodat continuïteit in het werk van de raad kan worden bevorderd. Onder de voorgestelde regeling is dat ook mogelijk.

Artikel 23g

Het Octrooigemachtigdenreglement bevat geen incompatibiliteitsregeling. In verband met de onafhankelijke opstelling van de raad van toezicht is een dergelijke regeling wel van belang, zodat het eerste lid van artikel 23g daarin voorziet.

De onafhankelijkheid van de raad van toezicht moet ook tot uitdrukking komen in de regeling van het ontslag van de leden van de raad. Het tweede lid schrijft de gronden voor tussentijds ontslag limitatief voor.

Artikel 23h

Artikel 13, tweede lid, OgR geeft een bepaling omtrent het vaststellen van het huishoudelijk reglement van de orde en schrijft voor dat dit door de Minister van Economische Zaken moet worden goedgekeurd. In dit wetsvoorstel wordt deze bepaling gecontinueerd in de artikelen 23h en 23i, eerste lid. De orde heeft ook gedragsregels vastgesteld, die zijn te beschouwen als interpretatie van de betamelijkheidseis die in het kader van het tuchtrecht wordt gesteld.

Het tweede lid bepaalt wat in ieder geval in het huishoudelijk reglement moet worden opgenomen. De onderwerpen betreffen de interne gang van zaken van de orde. Wat de onderwerpen onder a en d aangaat, werd reeds in de artikelen 13, derde lid, 14, tweede lid, en 15, vierde lid, OgR voorgeschreven dat het huishoudelijk reglement daarin moest voorzien.

Op grond van artikel 134 van de Grondwet kan bovendien aan het bestuur van een openbaar lichaam voor beroep verordenende bevoegdheid worden verleend. In artikel 23h wordt uitdrukkelijk voorzien in een wettelijke grondslag voor een dergelijke verordenende bevoegdheid, die eveneens onderworpen is aan het vereiste van ministeriële goedkeuring. In het derde lid wordt allereerst voorgeschreven dat in ieder geval een stageverordening vastgesteld moet worden. Aangezien een stageperiode van drie jaar vereist is om als octrooigemachtigde te kunnen worden ingeschreven, moeten er voldoende stageplaatsen gecreëerd worden om te zorgen voor een voldoende aanwas van nieuwe octrooigemachtigden. In

de verordening moet de stageverplichting worden uitgewerkt. Daarbij zal ook een regeling worden gegeven van de begeleiding van stagiaires door een octrooigemachtigde die als buitenpatroon is aangewezen door de raad van toezicht. De orde moet toezicht houden op de naleving van de stageverplichtingen. Bezwaar en beroep tegen een beslissing van de raad van toezicht is geregeld in artikel 23y.

Daarnaast wordt de mogelijkheid geopend om voor een aantal andere onderwerpen ook verordeningen te maken. In het bijzonder kan hier genoemd worden een regeling met betrekking tot de «éducation permanente» van octrooigemachtigden. Het is voor het handhaven van de kwaliteit van dienstverlening door octrooigemachtigden noodzakelijk dat zij zich op de hoogte stellen van de ontwikkelingen op hun specifieke technische vakgebied en op het gebied van het octrooirecht. De raad van toezicht kan erop toezien dat het hoge peil van de dienstverlening gewaarborgd blijft, bijvoorbeeld door cursussen en voordrachten te organiseren, die de octrooigemachtigden in een bepaalde mate zouden moeten bijwonen. Ook zouden octrooigemachtigden in de gelegenheid gesteld kunnen worden hun kennis periodiek te laten testen door of in opdracht van de raad van toezicht. Het zou echter te ver gaan het met succes afleggen van een toets tot voorwaarde te maken van het handhaven van de status van octrooigemachtigde. Het feit dat het voor de instandhouding van de goede naam van de octrooigemachtigde van belang is dat hij aannemelijk kan maken te beschikken over voldoende actuele kennis, moet voor hem een voldoende stimulans zijn om de ontwikkelingen op zijn vakgebied bij te houden.

De drie andere onderwerpen die in het vierde lid worden genoemd zijn thans al geregeld in artikel 12, eerste lid, van het Octrooigemachtigdenreglement (de verplichting ten aanzien van de administratie) en de gedragsregels van de orde (de samenwerking met anderen en de publiciteit). Er zal bij de verlening van de goedkeuring van de verordeningen op worden toegezien dat op deze punten, die alle de beroepsuitoefening van octrooigemachtigden betreffen, geen onnodig mededingingsbeperkende maatregelen worden vastgesteld.

Het vijfde lid bevat de voor verordeningen gebruikelijke bepaling dat deze niet in het onderwerp mogen treden van wettelijke regels. Gebeurt dat toch, dan zijn de desbetreffende bepalingen in de verordening van rechtswege nietig. Verder is de verordenende bevoegdheid beperkt tot het stellen van regels voor limitatief opgesomde onderwerpen, net als het geval is bij de verordenende bevoegdheid van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie. Bovendien wordt voorgeschreven dat de regels in de verordeningen proportioneel moeten zijn en niet mogen leiden tot een onnodige beperking van de marktwerking (vergelijk artikel 89, tweede lid, van de Wet op het notarisambt). De Minister van Economische Zaken kan aan verordeningen die betrekking hebben op andere onderwerpen, die niet proportioneel zijn ten opzichte van het te bereiken doel en die de mededinging onnodig beperken, goedkeuring onthouden op grond van het criterium «strijd met het recht».

Artikel 23i

Het eerste lid schrijft voor dat het huishoudelijk reglement, de gedragsregels en eventuele verordeningen na vaststelling moeten worden gezonden aan de Minister van Economische Zaken. Daarna moet de minister zijn goedkeuring verbinden aan de regelingen.

In het tweede lid wordt aangegeven dat het onthouden van goedkeuring alleen mogelijk is, indien het huishoudelijk reglement, de gedragsregels of de verordeningen bepalingen bevatten die in strijd zijn met het recht of het algemeen belang. Concreet betekent dit dat erop zal worden toegezien dat er onder meer geen bepalingen worden opgenomen die de mededinging tussen octrooigemachtigden beperken. Ook op het Europese vlak

geschiedt dit, zoals onder meer blijkt uit de beschikking van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 7 april 1999 inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EG-Verdrag (zaak IV/36 147, EPI-gedragscode; PbEG L 106). In die beschikking toetste de Europese Commissie de gedragsregels die door het Instituut van erkende gemachtigden bij het Europees Octrooibureau zijn opgesteld, aan het EG-Verdrag, waarbij bepaalde gedragsregels in stand werden gelaten, omdat deze gerechtvaardigd werden geacht in het belang van een goede beroepsuitoefening, maar de bepalingen over de reclame door erkende gemachtigden werden bekritiseerd. Overigens kan thans de Orde van octrooigemachtigden ook niet meer geoorloofde vergelijkende reclame tussen octrooigemachtigden verbieden bij verordening, gelet op richtlijn nr. 97/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 6 oktober 1997 tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG inzake misleidende reclame teneinde ook vergelijkende reclame te regelen (PbEG L 290).

Het derde lid bepaalt dat het huishoudelijk reglement, de gedragsregels en de verordeningen moeten worden gepubliceerd in het blad «De Industriële Eigendom», bedoeld in artikel 20 van de wet, zodat zij algemeen bekend kunnen zijn. Voor inwerkingtreding van deze regelingen is een standaardbepaling opgenomen, maar de regelingen kunnen zelf een andere inwerkingtreddingsdatum kiezen.

Het vierde lid verwoordt de binding van octrooigemachtigden aan het huishoudelijk reglement, de gedragsregels en de verordeningen, in het bijzonder voor zover het de betaling van de jaarlijkse contributie betreft.

Artikel 23j

Dit artikel is opgenomen in verband met de aanwijzingen 124o, 124p en 124s van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

Artikel 23k

De Minister van Economische Zaken kan van de algemene vergadering, het bestuur, de examencommissie en de raad van toezicht van de orde informatie vragen, voor zover dat nodig is voor de vervulling van zijn taak. Hierbij moet gedacht worden aan de taak van de minister om toezicht te houden op de orde. Een dergelijke bepaling is gebruikelijk bij zelfstandige bestuursorganen en geldt ook bij een openbaar lichaam als bedoeld in artikel 134 van de Grondwet (vergelijk aanwijzing 124t van de Aanwijzingen voor de regelgeving).

Artikel 23l

Voorgescreven wordt dat de orde in ieder geval één jaarvergadering dient te houden. Deze vergadering is in principe openbaar, tenzij gewichtige redenen zich daartegen verzetten. Hierbij kan gedacht worden aan een bespreking van gevoelige persoonsgegevens of aan vrees voor verstoring van de vergadering. Het zijn de leden van de orde die tijdens de vergadering aanwezig zijn die bepalen of de vergadering geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren wordt gehouden. De vergaderingen van het bestuur en de raad van toezicht van de orde zijn niet openbaar, tenzij het gaat om de behandeling van een tuchtzaak. In artikel 23s is ten aanzien van de tuchtrechtelijke procedure bepaald dat de raad van toezicht een bedenking in het openbaar behandelt, maar om gewichtige redenen kan bevelen dat de behandeling geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren zal plaatsvinden. De beslissingen van de raad van toezicht worden echter in ieder geval in het openbaar uitgesproken.

Artikel 23m

In de artikelen 11, eerste en tweede lid, en 12, tweede lid, OgR zijn bepalingen opgenomen over de schorsing van een gefailleerde of onder curatele gestelde octrooigemachtigde en over de vervanging van een octrooigemachtigde. Recent is daaraan toegevoegd de schorsing van personen ten aanzien van wie de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is verklaard. Deze bepalingen zijn nagenoeg ongewijzigd overgenomen. Voor de procedure die bij het opheffen van de schorsing moet worden gevolgd, wordt aangesloten bij de regeling van het tuchtrecht (zie artikel 23y).

Artikel 23n

De regeling met betrekking tot het tuchtrecht voor octrooigemachtigden is zoveel mogelijk geharmoniseerd met de vergelijkbare bepalingen in de Advocatenwet en de nieuwe Wet op het notarisambt. Evenwel kunnen de regelingen in die wetten niet zonder meer worden overgenomen. Soms, met name bij de procedure voor herziening en wijziging in artikel 23x, is het ook wenselijk om meer aan te sluiten bij de huidige regeling van het tuchtrecht voor octrooigemachtigden en zo de continuïteit te garanderen, dan om de andersoortige regelingen in het advocaten- of notarissen-tuchtrecht na te volgen. De volgende tabel geeft aan welke artikelen in het wetsvoorstel hun pendant vinden in de Advocatenwet of de Wet op het notarisambt.

Rijksoctrooiwet 1995	Wet op het notarisambt	Advocatenwet
23n	98, 1e lid	46
23o	99, 1e en 6e lid	46c, 1e lid, 46f, 1e lid
23p	99, 2e tot en met 5e lid	46d, 46f, 2e lid, 46g
23q	99, 6e tot en met 11e lid	46h
23r	98, 3e lid, 100	47, 2e lid
23s	101	49, 1e, 2e, 3e en 11e lid
23t	102	49, 4e tot en met 10e lid
23u	103, 1e en 6e lid	48, 2e en 5e lid
	103, 5e lid, 104, 1e en 4e lid,	48, 1e en 3e lid, 50, 1e en 2e lid,
23v	105	56, 5e lid
23w	98, 2e lid, 107	46, 56, 1e, 3e en 4e lid, 57, 1e en 2e lid, 58, 59
23x	109	–

Artikel 16 OgR bevat zowel een regeling met betrekking tot de taken van de Raad van Toezicht van de orde als een uitwerking van het begrip «onwaardig gedrag». Hiermee wordt op een enigszins impliciete wijze aangegeven op welke grond een tuchtrechtelijke procedure tegen een octrooigemachtigde gevoerd kan worden. In dit wetsvoorstel zijn de taak van de raad van toezicht (artikel 23f) en de tuchtnorm (artikel 23n) uit elkaar gehaald. Een inhoudelijke wijziging van de thans voor octrooigemachtigden geldende tuchtnorm is niet beoogd. Dat thans overtreding van het huishoudelijk reglement en de verordeningen van de orde niet uitdrukkelijk genoemd wordt als grond voor het opleggen van een maatregel, maakt dat niet anders: onder omstandigheden kan het overtreden van het huishoudelijk reglement of de verordeningen immers ook gezien worden als handelen in strijd met de plicht van een octrooigemachtigde of als onwaardig gedrag, in de zin van artikel 16, eerste lid, OgR.

Hoewel getracht is de tuchtnorm zo helder mogelijk te verwoorden, is het onvermijdelijk dat de formulering enige ruimte laat omtrent de beoordeling wat als tuchtwaardig gedrag moet worden aangemerkt. Het is overgelaten aan de raad van toezicht en, in beroep, aan het Gerechtshof te 's-Gravenhage om in concrete gevallen te beoordelen of de tuchtnorm overtreden is. Daarbij kunnen deze instanties zich laten leiden door de

invulling van de uitdrukking «enig handelen of nalaten in strijd met hetgeen een octrooigemachtigde betaamt» in het tweede lid, dat met enige tekstuele aanpassingen inhoudelijk overeenkomt met artikel 16, tweede lid, OgR. Ook is het mogelijk dat door de algemene vergadering van de orde gedragsregels worden opgesteld om aan te geven wat een octrooigemachtigde betaamt. Als een bepaald gedrag wordt verboden door de gedragsregels, is dat voor de raad van toezicht en het gerechtshof een indicatie dat de betamelijkheidseis kan zijn overtreden. Het eindoordeel daarover is evenwel aan hen voorbehouden. Zodoende wordt niet bepaald dat strijd met de gedragsregels op zichzelf al tuchtrechtelijk te sanctioneren gedrag is.

Wat betreft de toepassing van «strijd met het huishoudelijk reglement of de verordeningen van de orde» kan onder meer gedacht worden aan het geval dat een octrooigemachtigde ondanks een herhaalde aanmaning zijn contributie voor het lidmaatschap van de orde niet betaalt. Er kan dus een tuchtrechtelijk middel zijn om nalatige octrooigemachtigden aan te sporen tot een tijdige betaling, welk middel komt naast de privaatrechtelijke mogelijkheden om het verschuldigde bedrag in te vorderen.

Artikel 23o

In artikel 18 OgR worden de hoofdlijnen van de tuchtrechtelijke procedure geregeld. Deze worden overgenomen in dit en de volgende artikelen en aangevuld met diverse procedurele bepalingen die ook in de Advocatenwet en de Wet op het notarisambt zijn opgenomen. Artikel 18, vierde lid, OgR zal evenwel niet terugkeren, aangezien er geen behoefte bestaat om deze specifieke regel met betrekking tot de bepaling van de strafmaat uitdrukkelijk in de ROW 1995 neer te leggen. Er zijn immers nog veel meer omstandigheden waarmee de raad van toezicht en in beroep het Gerechtshof te 's-Gravenhage rekening kunnen houden bij het opleggen van een sanctie. Ook in andere wetten met tuchtrechtelijke bepalingen zijn dergelijke omstandigheden niet uitgeschreven. Tuchtrechtelijke procedures worden meestal ingeleid door middel van een klacht vanwege al dan niet vermeende benadeling. Indien geen sprake is van benadeling, kan evenwel toch een tuchtnorm overtreden zijn, bijvoorbeeld doordat gehandeld wordt in strijd met een verordening. In dat geval kan de voorzitter van het bestuur van de orde een tuchtrechtelijke procedure beginnen.

In het derde lid is artikel 17 OgR in een iets andere formulering overgenomen. Hoewel advocaten in octrooioprocedures in grote mate gelijk worden gesteld aan octrooigemachtigden, is de zorg voor de tuchterspraak ten aanzien van hen overgelaten aan de Nederlandse Orde van Advocaten en de daarmee verbonden raden van toezicht in de arrondissementen. Doordat de tuchtnorm in artikel 23n geënt is op artikel 46 van de Advocatenwet, wordt wel bevorderd dat octrooigemachtigden en advocaten tuchtrechtelijk zoveel mogelijk gelijk behandeld en bestraft worden.

Artikel 23p

Dit artikel regelt het begin van de procedure. Allereerst moet de octrooigemachtigde ten aanzien van wie een klacht is ingediend, op de hoogte gebracht worden van de klacht, zodat deze zich daartegen kan verweren. Daarna is er de mogelijkheid van een verkorte procedure voor het geval de klacht kennelijk niet ontvankelijk, kennelijk ongegrond of van onvoldoende gewicht is. Tegen de uitkomst van deze verkorte procedure kan de klager in verzet komen bij de raad van toezicht (artikel 23q). Ook is het mogelijk dat een minnelijke schikking wordt bewerkstelligd. Het tweede en derde lid moeten in samenhang worden gezien. Als de voorzitter van de raad onmiddellijk van oordeel is dat een minnelijke schikking bereikt kan worden, is er voor hem geen aanleiding om te bezien of de verkorte

procedure zou kunnen worden toegepast. Als de minnelijke schikking bereikt wordt, wordt deze op schrift gesteld en door alle betrokkenen ondertekend. Lukt de minnelijke schikking niet, dan kan de voorzitter van de raad altijd met behulp van de verkorte procedure de klacht afwijzen, mits hij van oordeel is dat de klacht niet ontvankelijk, ongegrond of van onvoldoende gewicht is. Uiteraard is het niet nodig voor de voorzitter om een minnelijke schikking te beproeven als de klacht zo ongerijmd is dat een summier afwijzing op haar plaats is.

Artikel 23q

Als de voorzitter de klacht na een summier onderzoek afwijst, kan de klager daartegen in verzet komen bij de volle raad van toezicht. Deze moet dan beoordelen of het verzet ontvankelijk is en zo ja, of het gegrond is. De volle raad van toezicht neemt de plaats in van de voorzitter en toetst of diens beslissing tot summier afwijzing terecht is genomen. Uiteraard moet in zo'n situatie de voorzitter worden vervangen (tweede lid). Als de raad van toezicht de afwijzing bevestigt, dan is de tuchtzaak ten einde: er is geen mogelijkheid van beroep tegen deze beslissing van de raad van toezicht (vijfde lid). Als het verzet evenwel slaagt, dan wordt de klacht verder behandeld volgens de procedure van de artikelen 23s tot en met 23w.

Artikel 23r

Het is wenselijk dat ten aanzien van de leden en plaatsvervangende leden van de raad van toezicht dezelfde waarborgen voor rechterlijke onpartijdigheid worden gegeven als die bestaan met betrekking tot rechters.

Artikel 23s

Dit artikel is nagenoeg identiek aan artikel 101 van de Wet op het notarisambt en spoort met de huidige praktijk in tuchtrechtelijke procedures tegen octrooigemachtigden. Wanneer de raad van toezicht weigert een raadsman toe te laten, houdt hij de zaak aan om degene tegen wie een klacht is ingebracht de gelegenheid te geven zich te voorzien van een andere, meer acceptabele raadsman.

Artikel 23t

Dit artikel komt overeen met de nagenoeg gelijklopende artikelen 102 van de Wet op het notarisambt en 49 van de Advocatenwet.

Artikel 23u

Gehandhaafd zijn de vier maatregelen die kunnen worden opgelegd bij gegrondverklaring van een bedenking. In het tuchtrecht voor notarissen bestaat de uitdrukkelijke mogelijkheid van gegrondverklaring van de klacht zonder oplegging van de maatregel (artikel 103, tweede lid, van de Wet op het notarisambt). Dit zou het geval kunnen zijn als de wet of een verordening te goeder trouw is overtreden, bijvoorbeeld op grond van een interpretatie waarmee de tuchtrechter het niet eens blijkt te zijn. In dit artikel wordt hetzelfde bereikt door te bepalen dat de raad van toezicht bij gegrondverklaring van de klacht een maatregel «kan» opleggen. Het tweede lid is nieuw voor octrooigemachtigden. De bepaling is afkomstig uit het tuchtrecht voor advocaten en notarissen.

Artikel 23v

De eis dat de beslissing van de raad van toezicht in het openbaar worden

uitgesproken, vloeit voort uit artikel 6 EVRM. De bepaling is zowel in het belang van de klager, die daarmee te weten kan komen wat met zijn klacht gebeurd is, als de octrooigemachtigde, die zich zo nodig tegen de in het openbaar uitgesproken beslissing in beroep kan gaan. Daarnaast kan de raad van toezicht beslissen dat mededeling van een opgelegde maatregel wordt gedaan. Bij een schorsing of ontzetting gebeurt dat in ieder geval, bij een waarschuwing of berisping kan dat als strafverzwaring worden opgelegd. Voorgeschreven wordt dat deze mededeling zal geschieden in het blad «De Industriële Eigendom», bedoeld in artikel 20 van de wet. Afschriften van de beslissing worden gezonden aan de betrokken octrooigemachtigde, de klager of de voorzitter van het bestuur van de orde, als de klacht door hem is ingediend, en aan het bureau. Het bureau moet immers na het onherroepelijk worden van een schorsing of ontzetting daarvan aantekening doen in het register van octrooigemachtigden. Aan het slot van het vierde lid wordt bepaald dat in het afschrift van de beslissing de ter beschikking staande rechtsmiddelen worden vermeld. Deze nieuwe bepaling is in overeenstemming met de huidige praktijk.

Artikel 23w

Tegen een beslissing van de raad van toezicht in een tuchtrechtelijke procedure staat thans beroep open op de Raad van Beroep inzake het Toezicht op de Octrooigemachtigden (artikel 19 OgR). In het algemeen deel is reeds uiteengezet dat er vragen kunnen rijzen over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van deze raad van beroep in het licht van artikel 6 EVRM. Onder meer daarom is besloten de mogelijkheid van beroep op de rechter open te stellen, namelijk het Gerechtshof te 's-Gravenhage, dat thans reeds bevoegd is voor de beslechting van octrooirechtelijke geschillen in hoger beroep.

De behandeling van het beroep geschiedt in een beroepschriftprocedure overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht. De procedureregels die voor de behandeling van het beroep gelden, zijn voor een groot deel gelijklopend aan de normen die zijn voorgeschreven voor de behandeling van een bedenking door de raad van toezicht.

Het gerechtshof is de laatste instantie die oordeelt over de bedenking tegen de octrooigemachtigde; cassatie wordt niet opengesteld. Dit laatste komt overeen met het tuchtrecht voor notarissen: sinds 1984 is op grond van de (oude) Wet op het notarisambt eveneens geen hogere voorziening toegelaten tegen een tuchtrechtelijke beslissing van het Gerechtshof te Amsterdam (vgl. Stb. 1984, 421; daarbij vervielen de artikelen 50f, zevende lid, en 50g, vijfde lid, van de oude Wet op het notarisambt). Thans is de uitsluiting van cassatie neergelegd in artikel 98, tweede lid, van de nieuwe Wet op het notarisambt. Ook in het tuchtrecht voor advocaten is er geen cassatiemogelijkheid, maar wordt volstaan met een behandeling in eerste instantie door de raad van discipline, waarvan er een is in ieder rechtsgebied van een gerechtshof, en in beroep door het hof van discipline. Er kan van worden uitgegaan dat een procedure in twee instanties voldoende is om een goede tuchtrechtspraak, waarbij recht gedaan wordt aan de belangen van de desbetreffende octrooigemachtigde, te garanderen. Bovendien komen in cassatie alleen rechtsvragen aan de orde en niet de feitelijke vragen waar het in tuchtprocedures veelal om draait; ook de zwaarte van de opgelegde tuchtrechtelijke maatregel staat niet ter beoordeling in cassatie. Een additioneel argument is ten slotte dat het ontbreken van cassatie niet in de weg staat aan het verkrijgen van eenheid van rechtspraak, aangezien de tuchtrechtspraak voor octrooigemachtigden in eerste aanleg slechts door één raad van toezicht geschiedt en ook bij het beroep slechts één gerechtshof is betrokken.

Artikel 23x

De mogelijkheid om te vragen om herziening van een beslissing van de raad van toezicht of van het gerechtshof is overgenomen uit artikel 20 OgR. Het gaat daarbij niet om een nieuwe beroepsmogelijkheid, maar alleen om het herstellen van dwalingen ten aanzien van feitelijke omstandigheden. Veranderde jurisprudentie of nieuwe inzichten over behoorlijk optreden als octrooigemachtigde zijn op zichzelf geen grond voor het verlenen van een herziening. Op grond van het tweede lid kan een octrooigemachtigde die ontzet is uit het recht als gemachtigde van een aanvrager voor het bureau op te treden, een verzoek indienen om deze maatregel te wijzigen. Dit verzoek kan pas gedaan worden vijf jaar na het onherroepelijk worden van die maatregel. Het Gerechtshof te 's-Gravenhage behandelt de verzoeken om herziening en wijziging op gelijke wijze als het hoger beroep tegen een beslissing van de raad van toezicht.

Artikel 23y

Dit artikel regelt het maken van bezwaar en beroep tegen bepaalde beslissingen, namelijk van de examencommissie met betrekking tot de examinering en van de raad van toezicht met betrekking tot de benoeming van een «buitenpatroon» en tot de opheffing van de schorsing als octrooigemachtigde werkzaam te zijn.

Artikel 23z

De voorgestelde bepaling dient ter uitvoering van aanwijzing 124ij van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

Onderdeel F

Thans wordt in artikel 24, vierde lid, ROW 1995 voorgeschreven dat (vorm)voorschriften voor de octrooiaanvraag, de beschrijving van de uitvinding, de tekeningen en het uittreksel bij algemene maatregel van rijksbestuur moeten worden gesteld. De voorschriften die ter uitvoering hiervan in de artikel 10 tot en met 14 van het Uitvoeringsbesluit Rijks-octrooiwet zijn opgenomen, zijn zeer gedetailleerd. Nu enige jaren ervaring is opgedaan met deze gedetailleerde voorschriften, kan worden geconcludeerd dat zij kunnen worden vereenvoudigd. Het is bovendien vanwege de nieuwe communicatiemogelijkheden, bijvoorbeeld via de elektronische snelweg, nodig om de voorschriften bij de tijd te brengen. Dat laatste zal naar verwachting in de komende jaren vaker moeten gebeuren. Om dit soort wijzigingen in de toekomst snel te kunnen aanbrengen, worden de vormvoorschriften bij ministeriële regeling gesteld.

Onderdeel G

Artikel 24 ROW 1995 schrijft voor dat een octrooiaanvraag een verzoek om verlening van een octrooi moet bevatten. In artikel 29 heeft dit voorschrift betekenis voor het verkrijgen van een datum van indiening. Ingevolge artikel 30 leidt het niet voldoen aan dit voorschrift uiteindelijk tot het buiten behandeling laten van de aanvraag. Het komt echter voor dat aanvragen wel voldoende specifiek zijn om te kunnen afleiden dat een octrooi wordt verlangd, zonder dat sprake is van een formeel verzoek daartoe. De voorgestelde wijziging van artikel 29 ROW 1995 heeft tot gevolg dat ook in die gevallen de voor de praktijk zo belangrijke datum van indiening kan worden toegekend. Wel dient dan nog een formeel verzoek ingezonden te worden op grond van artikel 24 ROW 1995. Met

deze wijziging wordt tevens aangesloten bij de tekst van artikel 80, onderdeel a, van het Europees Octrooiverdrag.

Onderdeel H

Artikel 65 van het Europees Octrooiverdrag biedt de lidstaten de bevoegdheid een vertaling te eisen in de officiële taal (of in één van de officiële talen) van die lidstaat van de tekst waarin het Europees Octrooibureau voorstelt voor die staat een Europees octrooi te verlenen, indien die tekst niet in die taal is opgesteld. Nederland heeft van deze bevoegdheid gebruik gemaakt en zal dat blijven doen. Evenwel dient de concrete uitwerking van de eis een vertaling te leveren, enigszins te worden aangepast.

Thans wordt bepaald dat een vertaling van een Europees octrooi gewaarmerkt dient te zijn door een octrooigemachtigde. Daarmee wordt beoogd een garantie te bieden voor de kwaliteit van de vertaling op een zeer specialistisch technisch domein. Dat is in het belang van de rechthabende en van derden, die zich willen oriënteren op de aanwezigheid van octrooien en van de stand der techniek in het algemeen. Waarmerking van vertalingen wordt door andere partijen bij het Europees Octrooiverdrag niet vereist. In grote meerderheid hebben zij gekozen voor een voorziening die in artikel 70, derde lid, van het Europees Octrooiverdrag is opgenomen. Deze voorziening houdt in dat een vertaling wordt beschouwd als de authentieke tekst, indien het beschermingsbereik van het octrooi in de vertaling kleiner is dan in het originele octrooischrift. Het complement daarvan is dat het origineel de authentieke tekst is, als de vertaling ruimer is.

Met dit wetsvoorstel wordt een voorziening gekozen die ook in de Bondsrepubliek Duitsland is aanvaard. De bedoeling ervan is te zorgen dat het origineel van een octrooischrift iemand niet kan worden tegengeworpen indien deze te goeder trouw is afgegaan op een gebrekkige vertaling. Ook deze voorziening dwingt octrooihouders ertoe even goede vertalingen te leveren als thans gebeurt, zonder dat zij daarvoor de administratieve last van waarmerking door een octrooigemachtigde krijgen opgelegd. Derden die te goeder trouw afgaan op een vertaling die de beschermingsomvang van het octrooi te beperkt aanduidt, kunnen handelingen verrichten die als inbreuk gekwalificeerd zouden worden op het Europese octrooi, als er wél een correcte vertaling zou zijn ingediend (zie het voorgestelde artikel 55, derde lid). Anderzijds hebben octrooihouders geen profijt van een te ruime vertaling, aangezien primair het origineel van het Europese octrooi als authentieke tekst geldt.

De waarmerking door een octrooigemachtigde is niet nodig om deze kwaliteit te garanderen. Bij de afweging om de wet op dit punt te wijzigen speelt ook mee dat het Gerechtshof te 's-Gravenhage in een opmerking ten overvloede de vraag heeft gesteld of het Europees Octrooiverdrag de lidstaten wel de ruimte biedt om een dergelijke waarmerking te vereisen (zie de eerder aangehaalde uitspraak van 6 maart 1997, rolno. 95/0696, in de zaak Orde van Octrooigemachtigden c.s. tegen Bureau voor de Industriële Eigendom (Staat der Nederlanden) c.s.).

Voor het overige is de redactie van artikel 52, tweede en zevende lid, enigszins aangepast, met name om een aantal verwijzingen aan te passen aan de nieuwe tekst. Bovendien is voorgeschreven dat de vormvoorschriften voor vertalingen bij ministeriële regeling zullen worden gesteld, conform de in onderdeel E voorgestelde wijziging met betrekking tot octrooiaanvragen, beschrijvingen, tekeningen en uittreksels.

Onderdeel I

Het nieuwe derde lid van artikel 55 is de uitwerking van artikel 70, vierde lid, van het Europees Octrooiverdrag. Concreet wordt voorgeschreven dat

in één geval niet het origineel van het Europese octrooischrift, maar de Nederlandse vertaling als «authentiek» wordt aangemerkt voor de bepaling van de beschermingsomvang van het octrooi, namelijk indien een handeling geen inbreuk maakt op het Europese octrooi als de vertaling als uitgangspunt zou worden genomen. Dat leidt ertoe dat iemand die een dergelijke handeling verricht, deze mag blijven verrichten, ook na verbetering van de vertaling. Ook behoeft hij dan geen vergoeding te betalen voor het benutten van het octrooi (artikel 72, vierde lid, ROW 1995).

Onderdeel J

Artikel 78, zevende lid, ROW 1995 bepaalt dat – kortgezegd – een opeisingsvordering verjaart wanneer twee jaren zijn verstreken na dagtekening van het octrooi. Deze bepaling komt overeen met artikel 53, zevende lid, ROW, waarin evenwel een termijn van vijf jaren wordt genoemd. Bij de opstelling van de ROW 1995 is onbedoeld deze termijn met drie jaar verkort. De voorgestelde wijziging maakt deze verkorting van de termijn ongedaan.

Onderdeel K

De verwijzing in artikel 94 naar artikel 30, tweede lid, betekent dat voor het herstellen van gebreken in een aanvraag om een aanvullend beschermingscertificaat een niet verlengbare termijn van drie maanden geldt. In de praktijk leidt dit tot problemen omdat – anders dan bij aanvragen om een octrooi – bij de behandeling van een aanvraag om een aanvullend beschermingscertificaat ook inhoudelijke aspecten getoetst worden. Zowel de formele gebreken als de inhoudelijke bedenkingen plegen door het bureau om praktische redenen tegelijkertijd aan de orde gesteld te worden. De verwijzing naar artikel 30, tweede lid, leidt ertoe dat voor de formele gebreken een strikte termijn geldt, terwijl voor de inhoudelijke aspecten meer soepelheid betracht kan worden. Dit leidt bij aanvragers tot verwarring. Door het laten vervallen van de verwijzing naar artikel 30, tweede lid, ontstaat de mogelijkheid om voor het tegemoetkomen aan formele en materiële bezwaren dezelfde, eventueel verlengbare termijnen te hanteren.

Artikel III

Het thans bestaande register van octrooigemachtigden blijft bestaan onder de nieuwe wettelijke regels. Om dit voortbestaan te waarborgen wordt voorzien in een uitdrukkelijke overgangsbepaling.

Artikel IV

Voor de (schaarse) gevallen dat er op het moment van inwerkingtreding van deze wetswijziging bezwaren tegen octrooigemachtigden worden behandeld, bepaalt dit artikel dat de nieuwe procedureregels van toepassing zijn, indien er nog geen beslissing is van de Raad van Toezicht. Heeft de Raad van Toezicht wel beslist, dan blijft voor het verdere verloop van de procedure het Octrooigemachtigden-reglement van toepassing. Concreet betekent dat ook, dat voor die gevallen niet het Gerechtshof te 's-Gravenhage, maar de Raad van Beroep inzake het Toezicht op de Octrooigemachtigden bevoegd is in hoger beroep.

Artikel V

Dit artikel brengt tot uitdrukking dat de nieuwe regels met betrekking tot de geldigheid van vertalingen van Europese octrooien niet van toepassing zijn op vertalingen die op grond van de thans geldende bepalingen zijn gewaarmerkt.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
G. Ybema

De Minister van Justitie,
A. H. Korthals